

Донецька обласна державна адміністрація
Управління культури і туризму
Донецька обласна універсальна наукова бібліотека
ім. Н. К. Крупської
Великоновосілківська централізована
бібліотечна система

Бібліотеки
Великоновосілківського району

*Збірка інформаційних матеріалів до XIV
обласного зльоту бібліотекарів села*

Донецьк 2011

ББК 78.34(4 Укр)751.302
Б 59

Бібліотеки Великоновосілківського району : зб. інформ. матеріалів до XIV обл. зльоту бібліотекарів села / Донец. облдержадмін., упр. культури і туризму, Донец. обл. універс. наук. б-ка ім. Н. К. Крупської, Великоновосілків. ЦРБ ; уклад. І. А. Пилипенко, О. В. Філіпенко. – Донецьк : Сх. вид. дім, 2011. – 28 с.

Укладачі:	І. А. Пилипенко, О. В. Філіпенко
Редактор:	Т. С. Литвин
Науковий редактор:	Н. В. Петренко
Відповідальний за випуск:	Л. О. Новакова, засл. працівник культури України
Комп'ютерний набір:	В. І. Копійка

©Донецька ОУНБ
ім. Н. К. Крупської, 2011
© Великоновосілківська
ЦБС, 2011
© «Східний видавничий дім»
(макет і обкладинка)

ВСТУП

Великоновосілівський район – південно-західний куточок Приазовського степу. Це найбільший за площею район Донецької області (1901,3 кв. км) з населенням 42400 чол.

Перші спроби закріпитися на цій території здійснили запорізькі козаки, які побудували тут свої стани й зимівники у другій половині XVII століття. Найдавнішими постійними населеними пунктами стали села Андріївка та Олексіївка, засновані у 1660 році. Початком ж масового заселення району став курс уряду Катерини II на колонізацію південних кордонів Російської імперії. Протягом XVIII-XIX століть відбувалось переселення з Криму греків, які утворили села Комар, Богатир, Костянтинополь, Улакли, Великий Янісоль (Велика Новосілка). Трохи пізніше сюди переселились селяни з Київщини, Полтавщини, Воронежської та Курської губерній, виникли німецькі та єврейські колонії.

Відмінною особливістю життя району протягом всієї його історії є те, що формувався він переважно як аграрний, таким залишається він і сьогодні.

У Великоновосілівському районі збереглося чимало природних «острівків»: річки Вовча, Мокрі та Сухі Яли, ландшафтні заказники «Нескучненський ліс», «Щуча заводь», пам'ятник природи «Дубові насадження», ентомологічний заказник «Новосілівський».

Далеко за межами району відомий меморіальний музей В. І. Немировича-Данченка, який розташований у с. Нескучному – родовому селі видатного педагога-просвітителя барона М. О. Корфа.

Просвітницьку справу Миколи Олександровича Корфа сьогодні продовжують бібліотечні заклади, що складаються з 2 районних бібліотек: для дорослих та для дітей, та 28 сільських бібліотек. Фонд ЦБС становить майже 363,5 тис. пр. українською, російською та грецькою мовами. На його поповнення у 2010 р. використано 48,8 тис. грн, у т. ч. з місцевого бюджету – 24,8 тис. грн. Особлива увага приділяється періодичним виданням: ЦРБ передплачує 36 назв, сільські бібліотеки у середньому отримують 15 назв газет та журналів. Щорічно бібліотеки системи обслуговують майже 16,0 тис. користувачів, яким видають понад 363,3 тис. пр. книг та періодичних видань. Послуги користувачам надає 41 бібліотечний працівник, більша частина – фахівці з багаторічним досвідом роботи, справжні професіонали своєї справи.

Бібліотеки району як інформаційно-освітні і культурні центри є важливою складовою культурної сфери села. Вони спрямовують

зусилля на користь громади, задоволення її інформаційних та дозвіллевих потреб. Керуючись цим у Времівській, Костянтинопольській, Комарській, Розливенській, Урожайненській сільських бібліотеках створені міні-музеї, де зібрані предмети побуту, ужиткового мистецтва, сімейні реліквії. Октябрська, Шевченківська, Новопетриківська, Іскрівська, Роздольненська сільські бібліотеки є своєрідними міні-архівами, де зберігаються світлини важливих подій, видатних людей сіл, листи, листівки, альбоми, теки з матеріалами про села та їх мешканців. Ці матеріали допомагають бібліотечним працівникам виховувати почуття любові до своєї малої батьківщини, гордість за своїх односельців.

Бібліотечні працівники району значну увагу приділяють популяризації літератури, використовуючи традиційні та інноваційні форми роботи: виставка-реквієм, урок-протест, подорож вшанування, свято-оберіг, фольклорне свято, фестиваль національних культур. Організації змістовного дозвілля, саморозвитку, розкриттю творчих здібностей сприяють 36 любительських об'єднань та клубів за інтересами.

У бібліотеках зроблені перші кроки на шляху до запровадження інформаційних технологій. Завдяки реалізації Програми автоматизації районних бібліотек області мешканці районного центру та сіл мають змогу користуватись Інтернетом та інформаційно-пошуковою системою «Нормативні акти України».

Покращенню діяльності ЦБС сприяють районні огляди-конкурси роботи сільських бібліотек, що проводяться вже декілька років: «Що не сільце – своє лице», «Ми люди, поки є природа», «Беріть скарби нетлінні в руки», «Мир у селі – гармонія у душі», «Молодь за майбутнє».

Досвід роботи бібліотек Великоновосілківського району свідчить про те, що в наш непростий час її працівники готові до змін, нововведень задля користувача. Від творчого підходу до своєї праці, вміння спілкуватися з людьми, від бажання допомогти кожному, хто прийшов до книгозбірні, залежить і кінцевий результат її роботи, і авторитет серед населення.

*Лобова А. Є.,
директор Великоновосілківської
районної ЦБС*

БІБЛІОТЕКА – КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР

З досвіду роботи центральної районної бібліотеки

На сучасному етапі інтелектуалізації суспільного розвитку зростає потреба особистості в отриманні різноманітної інформації. Відповідно зростає роль публічних бібліотек як інформаційних центрів, що мають значні можливості для задоволення потягу людини до самоосвіти, удосконалення професійних знань та набуття нових.

Центральна бібліотека Великоновосілківського району – це загальнодоступна книгозбірня, відкрита для широких верств населення. Сьогодні бібліотека є сучасним культурним, освітнім, просвітницьким та інформаційним центром з бібліотечним фондом, що налічує 49,8 тисяч пр. галузевої та художньої літератури.

Враховуючи сучасні потреби населення району, бібліотека надає користувачам різноманітні послуги, зокрема користування Інтернетом, доступ до інформаційно-пошукової системи «Нормативні акти України» тощо.

Книгозбірня як культурно-просвітницький центр задовольняє інформаційно-просвітницькі, культурно-творчі потреби громади, для чого організовує та проводить цикли культурно-дозвіллевих заходів, спрямованих на гармонійний розвиток людини, популяризацію знань з історії України, української літератури та мови.

Особливу увагу працівники бібліотеки приділяють питанням розвитку та функціонування української мови, адже мова – це наш великий скарб. Через мову ми пізнаємо свій народ, його культуру, історію.

Саме цьому питанню присвячена книжкова виставка, яка створена фахівцями абонементу «Світіння слова у безмежжі часу», що відкривається цитатою-висловом Панаса Мирного: «Найбільше і найдорожче добро в кожного народу – це його мова, ота схованка його духу, його багата скарбниця, в яку народ складає і своє давнє життя, і свої сподіванки, досвід, почування». Виставка складається з розділів: «Немеркнуче сяйво століття», «Цілюще джерело Шевченкової музи», «Барвистість одвічна народної мови», «Розстріляне відродження», тут представлена література про витоки української мови, українських поетів та письменників, сучасний правопис.

Щороку бібліотека бере участь у святкуванні Дня української писемності та мови, Міжнародного дня рідної мови. До цих дат бібліотекарі проводять різноманітні заходи. Наприклад, велику

аудиторію збирали заходи «Відкрий, о рідна мово, свої скарбниці золоті», «Пізнаймо в серці рідне слово», «Минуще все, лиш слово не мине». Кожне свято є неповторним, бібліотекарі ретельно готуються до нього, використовуючи бібліотечний фонд та ресурси Інтернету.

У 2010 р. у підготовці та проведенні свята «Відкрий, о рідна мово, свої скарбниці золоті» брали участь учні двох 10-х класів, один з українською, другий з російською мовою навчання. В першій частині заходу учасники розповідали про розвиток української мови, її сучасний стан, читали монологи, вірші відомих українських письменників. Особливо вразило присутніх читання зворушливої «Молитви до мови» Катерини Мотрич під звуки органної музики. Друга частина свята мала конкурсно-розважальний характер. Учні демонстрували свої знання української мови та літератури. Цікаво, що команди не поступилися одна одній, набравши однаково кількість балів. Усі учасники, а також активні вболівальники отримали заохочувальні подарунки.

Не менш цікаво пройшов турнір ерудитів серед юнацтва «Без мови рідної, юначе, народу нашого нема». Турнір складався з різноманітних завдань: виразно прочитати вірші про мову В. Сосюри та Л. Костенко, виявити свій поетичний хист, складаючи вірші за наданими римами, пояснити сенс фразеологізмів, продемонструвати знання приказок та прислів'їв, скоромовок, написати гумористичну мініатюру, вгадати авторів українських пісень.

Новими знаннями про мову збагатила юних учасників і гра-конкурс «Слово, ти гостра криця», яка до того ж спонукала їх до творчості.

Невід'ємною частиною цих заходів були книжкові виставки та перегляди літератури «О, рідна мово, скарбе мій», «Рідна мово – життя духовного основа», «У дивосвіті рідної мови». ЦРБ запровадила таку форму популяризації літератури, як мультимедійна виставка. Одна з них була запропонована відвідувачам читального залу і мала назву «Мова українська – гордість моя». Цю виставку читачі мали змогу проглянути на моніторі комп'ютера, де були зображені книжки з бібліографічними описами, анотаціями, представлені сторінки, скановані з різних книжок та журналів. Більш змістовною та емоційною виставку робив звуковий супровід.

Щоб зацікавити відвідувачів бібліотеки літературою з історії України, бібліотекарі намагаються використовувати різні форми подачі інформації. Це книжково-ілюстративні виставки, де окрім книг представлені ікони, вироби народних промислів; мультимедійні

книжкові виставки, презентації, слайд-шоу, які є невід'ємною складовою масових заходів.

Окрасою читального залу залишається народознавчий куточок «Роде наш красний, роде прекрасний». Ця змістовна експозиція складається з декількох розділів: «Святами дзвенить українська хата», «З глибин народного життя», «О, народне мистецтво, ти сягнуло зеніту», «Духовна скарбниця народу». Яскравості, колоритності додають ікони, вишиті рушники, розписані тарілки, обереги, вироби з лози.

Цікаво та змістовно проходять заходи, присвячені українському козацтву. Серед них, наприклад, гра-опитування «Доти буде Україна, поки будуть козаки», проведена до Дня українського козацтва. Учасникам заходу запропонували взяти участь у таких конкурсах: «Козацький живопис», «Як наші козаки залицялись», «Заспіваймо козацьких пісень». Команди-учасниці залюбки взяли участь у всіх конкурсах.

В історії нашого народу є події і дати, які неможливо забути. Однією з таких подій є Велика Вітчизняна війна, яка пройшла через кожне серце. Для сьогоденної молоді ця війна залишилась у спогадах ветеранів, у книгах, кінофільмах, картинах, піснях. А для того, щоб про невмирущий подвиг тих, хто в тяжку годину відстояв мир і свободу на рідній землі пам'ятало молоде покоління, в бібліотеці запроваджено цикл заходів. Серед них книжкова виставка «Ми йшли до тебе, Перемого», звукова виставка-реквієм «Подвиг залишається в пам'яті народній», перегляд-подарунок книжок воєнних років «Вновь память в прошлое уводит», під час якого ветерани отримали в подарунок книжки їх далекої молодості від районної організації ветеранів Великої Вітчизняної війни. Запам'ятався юнацтву вечір-вшанування «Вічною пам'яттю живі». Про нелегкий шлях до перемоги, страшні і незабутні дні війни розповідали жінки-ветерани В. І. Арих і А. П. Мултих. Разом з юнаками та дівчатами вони співали пісні воєнних років, слухали вірші та уривки з прозових творів. Розчулила присутніх і фотовиставка «Снова к прошлому взглядом приблизиться», на якій були представлені фронтові світлини В. І. Арих і А. П. Мултих.

Одним з пріоритетних напрямків роботи центральної районної бібліотеки є популяризація української літератури, в якій віддзеркалюється краса і велич українського народу. Бібліотека чимало зусиль докладає для залучення молоді до читання української класичної літератури. Її робота знаходить відгук у молодих

користувачів, які з ентузіазмом беруть участь у різноманітних заходах. Особливою популярністю користуються літературно-музичні вечори, до яких усі учасники ретельно готуються: знайомляться з різними інформаційними джерелами, допомагають бібліотекарям готувати сценарії, вивчають вірші та монологи.

Велику аудиторію шанувальників поезії Лесі Українки зібрала поетична свічка «Зорій довіку поміж нас». Учні з захопленням готувалися до ювілею великої поетеси: шукали текстовий та фотоматеріал для створення мультимедійної презентації, розучували пісні на слова Л. Українки, перечитували листування поетеси. Під час заходу у виконанні школярів звучали її ліричні вірші. Особливо вразили присутніх рядки листів Л. Українки коханому у зворушливому виконанні учениці Н. Кравчук. Емоційну насиченість заходу додала музика Бетховена, яка стала музичним фоном заходу.

До 200-річчя з дня народження М. Гоголя бібліотекою було проведено декілька цікавих заходів. Велике враження на відвідувачів бібліотеки справила виставка-портрет «Геніальний син землі української», оформлена у читальному залі центральної бібліотеки. Готуючи цю виставку, бібліотекарі переглянули чимало літератури: книжки, видані у різні роки, періодичні видання; зверталися вони і до ресурсів Інтернету. Результатом такої роботи стала цікава змістовна виставка, яка ознайомила читачів з багатогранною особистістю та безсмертною спадщиною великого письменника. Виставку відкривали висловлювання видатних людей про М. В. Гоголя, які були розміщені під портретом письменника, автором якого є донецький художник, член Донецького відділення Національної спілки художників В. Коровайченко. Виставка складалася з трьох розділів, на яких була представлена література, що знайомила з життєвим та творчим шляхом письменника, допомагала дізнатись про таємниці його життя. Чимало цікавого містилося у папці-досьє «Його ім'я щасливіше за нього», що складалася із вирізок та копій газет і журналів, а також матеріалів з Інтернету.

Захоплюючим видовищем виявився тематичний кіновечір «Большое сердце большого народа...», проведений разом з дитячою бібліотекою та районним культурно-оздоровчим комплексом, на сцені якого і відбувалась дія. На свято були запрошені мешканці райцентру, які побачили чимало цікавого: був тут і Микола Гоголь, роль якого виконував самодіяльний актор – учень 10 класу О. Біята, лунали уривки з безсмертних творів письменника, старовинні українські пісні. Присутні із задоволенням спостерігали за

інсценуванням повістей «Ночь перед рождеством», «Сорочинская ярмарка». Завершився вечір показом неперевершеної кінострічки «Вечера на хуторе близ Диканьки».

Серед інших заходів, що популяризували творчість українських письменників, – усний журнал «Блакитна троянда поетичного саду України», присвячений легендарній поетесі Л. Костенко, вечір-портрет «Співець народу українського» до 120-річчя з дня народження одного з найобдарованіших поетів ХХ століття П. Тичини.

Працюючи в напрямку збагачення духовного життя користувачів, працівники ЦРБ використовують таку форму роботи, як клуби за інтересами. Зокрема при бібліотеці працюють любительське об'єднання «Діти Всесвіту» та літературно-музична вітальня «Гелікон», які об'єднують людей небайдужих до проблем духовного відродження.

Клуб «Діти Всесвіту», який очолює бібліотекарка відділу обслуговування О. Г. Максименко, об'єднує людей різних професій: лікар, військовий, інженер, вчителі, домогосподарки. Вони захоплюються езотерикою, їх цікавлять питання духовного удосконалення і розвитку психологічних здібностей. За допомогою членів клубу його керівник оформила постійно діючу виставку-роздум «Діти Всесвіту», яка має наступні розділи: «Духовні поводитирі людства», «Світ держиться світом», «У битві одвічній між злом і добром». У рамках клубу відбулися філософський вечір «Духовні поводитирі людства. Мішель Нострадамус», присвячений французькому астрологу, лікарю та алхіміку XVI ст., відомому своїми пророцтвами; мистецька година «Пісня про Шамбалу», під час якої відбулося знайомство з картинами М. К. Реріха та його філософськими поглядами, що знайшли відображення в його творчості; презентація книги члена клубу А. М. Воронова «Якому Богу молитися».

Засідання клубу проходили також у вигляді практичних занять. Наприклад, «Медитативно-оздоровчий масаж» – це практичні заняття, що відбулись під керівництвом цілителя, члена клубу А. М. Воронова. А за ініціативою лікаря-фітотерапевта Л. В. Жигалової було здійснено виїзне засідання членів клубу для збирання лікарських рослин. Наведені приклади роботи клубу – це лише частка зустрічей, які дають можливість кожному з членів осягнути таємниці Всесвіту і Людини, переоцінити своє життя,

погляди на світ; навчитися любити навколишній світ і бачити в кожній людині прояви волі та любові Бога.

Глибокий пізнавальний зміст мають засідання клубу «Гелікон», який створено з ініціативи викладачки музичної школи Л. І. Лапіної. У рамках клубу відбулось чимало цікавих зустрічей: вечір пам'яті В. Висоцького «Обірвана струна», літературно-музичний вечір присвячений 170-річчю від дня народження П. І. Чайковського «Нет другой дороги, как музыка...». Особливо вдалим було літературно-музичне свято «Слава и гордость Польши», присвячене 200-річчю від дня народження польського композитора Ф. Шопена, яке було проведено спільно з викладачами дитячої музичної школи. На свято були запрошені учні музичної та загальноосвітньої шкіл, їх батьки та усі, хто любить музику. Безумовно, прикрасою цього вечора стали музичні композиції Ф. Шопена у виконанні викладачів та учнів музичної школи, які зачарували присутніх дивовижною музикою, пронизаною тонким ліризмом, романтичною спрямованістю, багатством і шляхетністю почуттів. Гостей свята вразила емоційна, прониклива розповідь керівника клубу Л. І. Лапіної про найцікавіші, маловідомі сторінки з життя композитора, яка супроводжувалася слайд-шоу. На заході також прозвучали вірші, присвячені Ф. Шопену, у виконанні учнів загальноосвітньої школи.

Центральна районна бібліотека і надалі продовжуватиме роботу із інтелектуального та духовного розвитку користувачів, адже призначення бібліотеки – надавати інформацію, яка торкається струн душі, виховує особистість.

БІБЛІОТЕКА ЯК РІВНОПРАВНИЙ ПАРТНЕР У КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВОМУ ЦЕНТРІ

З досвіду роботи Краснополянської сільської бібліотеки-філії

В умовах соціокультурних змін, обумовлених трансформацією ціннісних орієнтацій суспільства, очевидною є необхідність модернізації закладів культури, переосмислення їх функцій, встановлення нових соціальних контактів. Враховуючи це, відділ культури Великоновосілківської райдержадміністрації при активній підтримці Краснополянського сільського голови Сергія Васильовича Тарасова розробив проект «Духовному розвитку сільського населення – сучасну організацію», метою якого було створення у с. Красна Поляна культурно-дозвіллевого комплексу. На реалізацію цього проекту було виділено 1,5 млн грн з обласного бюджету та 300 тис. грн з місцевого. Був зроблений ремонт приміщень, придбані меблі, обладнання, музична апаратура.

Культурно-дозвіллевий центр – це єдина система, діяльність якої спрямована на організацію змістовного дозвілля, набуття знань, розвиток творчих здібностей мешканців села. Структура центру складається з окремого приміщення, в якому розташовані дискозал, зал для хореографічних занять, кімната для роботи гуртка образотворчого мистецтва, кабінет класу, де проходять заняття музичної школи, методичний кабінет. У приміщенні загальноосвітньої школи, де є окремий вхід, знаходяться сільська та шкільна бібліотеки, музейна кімната, глядацька зала на 180 місць.

Публічна та шкільна бібліотеки, розташовані в одній кімнаті, не дублюють, а доповнюють одна одну, адже шкільна бібліотека орієнтована на забезпечення учбово-виховного процесу, а сільська – формує соціально-культурний та інформаційний простір села.

Таке завдання сільська бібліотека вирішує у тісній співпраці з адміністрацією села. Сільський голова завжди в курсі бібліотечних справ, підтримує розвиток матеріально-технічної бази бібліотеки, бере участь у бібліотечних заходах. У бібліотеці створено інформаційний куточок з питань місцевого самоврядування «Діалог з владою». Представлені в ньому матеріали допомагають будь-якому мешканцю села отримати інформацію про діяльність Краснополянської сільської ради, зокрема про склад депутатського корпусу, графік прийому громадян. В окремих папках-досьє зібрано рішення виконкому, постанови сесій сільради, розпорядження сільського голови. Матеріали постійно оновлюються і користуються

попитом користувачів бібліотеки. Бібліотекарка Тетяна Миколаївна Нечитайло організувала прямий зв'язок громади з депутатами сільради оформивши картотеку, куди заносяться запитання, що цікавлять мешканців села. З відповідями на них можна ознайомитися у інформаційному куточку або під час зустрічей громади з депутатами.

Діяльність сільської бібліотеки охоплює різноманітні сфери. Особлива увага завжди приділяється темі Великої Вітчизняної війни, вшануванню її ветеранів. До 65-річчя Великої Перемоги спільними зусиллями двох бібліотек та музею для учнів школи був проведений урок мужності «Живи у пам'яті народній». Складовими заходу стали розповідь ветеранів про події Великої вітчизняної війни, екскурсія до музейної кімнати, де підлітки дізнались про історію села, зокрема воєнний період, жителів, які захищали землю від загарбників; книжково-ілюстративна виставка «Війна. Перемога. Пам'ять», на якій була представлена мемуарна література, художні твори про війну, листи тієї пори, фотографії односельчан-ветеранів.

Розмаїттям тем та форм вирізняються соціокультурні заходи, що проводяться сільською та шкільною бібліотеками для підняття престижу читання. Найбільш ефективною формою у цій справі є тиждень дитячого читання. Комплексний захід, проведений цього року, був дуже насиченим. Діти та підлітки із задоволенням взяли участь в експрес-подорожі, вікторинах, бліцтурнірах. Особливо запам'яталось учасникам свято літературних героїв «Чарівне царство книжок».

При сільській бібліотеці декілька років діє клуб за інтересами «Дивограй», який об'єднує 27 жінок. Раз на квартал члени клубу збираються, щоб реалізувати свої творчі здібності, поділитися досвідом виготовлення виробів з бісеру, макраме, плетення та вишивки, рецептами кулінарного мистецтва. Найбільш досвідчені учасниці влаштовують майстер-класи. Разом з музичним працівником проводять музичні та літературно-музичні вечори, сімейні свята «Вся моя сім'я», «Я люблю вас, мої рідні».

Бібліотека у партнерстві з працівниками культурно-дозвіллевого комплексу провела також диспут для молоді «Чи потрібні нам ідеали?», усний журнал «Ціна хліба», екологічне свято «Земля, живи і розквітай». Цікаві та пізнавальні заходи роблять бібліотеку привабливою для мешканців села, а їх дозвілля змістовним та різноманітним.

«МИ СІМ'Ї ОДНОЇ ДІТИ»

З досвіду роботи Комарської, Краснополянської та Старомлинівської сільських бібліотек-філій з популяризації надбань грецької культури

Великоновосілівський район є місцем компактного проживання греків. «Грецькими» називають села Комар, Красна Поляна, Старомлинівка, Костянтинополь, Улакли, Богатир. Греки живуть тут давно, їх об'єднує любов до малої батьківщини і тієї землі, де народилися їх предки. Вони зберегли свою мову та звичаї і передають їх своїм нащадкам.

Бібліотеки сіл з грецьким населенням головну мету вбачають у збереженні історичної пам'яті, культурної своєрідності цього народу, вихованні почуття патріотизму у молодого покоління.

Чимало зусиль доклала бібліотекарка Комарської сільської бібліотеки Надія Іванівна Серафімова для створення краєзнавчого етнографічного куточка «Мій рідний край». У ньому зібрана література з історії переселення греків до Приазов'я, рукописні та друковані матеріали про їх культуру, фотоматеріали, сімейні реліквії, зберігаються предмети грецького побуту. Серед цінних експонатів: рушник, вік якого налічує більше ста років, переданий із родини Л. М. Юр'євої, домоткані вироби – сімейні реліквії родини К. А. Кирилової, рушники Л. І. Чорної, Г. І. Дмитрієвої, А. Є. Серафімової, А. С. Гагари. Мешканці села брали активну участь у зборі краєзнавчих артефактів, розуміючи, що іноді речі краще, ніж люди, можуть розповісти про історію краю. А ще вони є допоміжним матеріалом для проведення масових заходів.

У бібліотеці постійно діє книжкова виставка видань грецьких авторів «Золота арфа грецького слова», оформлено тематичні теки.

Важливою складовою краєзнавчого довідкового фонду є тематичні папки, де містяться відповідні матеріали з періодичних видань: «Історія міст та селищ Донеччини», «Мій рідний край – моя історія жива», «Народознавство», «Історичні події та постаті», «Екологія Донбасу», «Письменники рідного краю». Чільне місце серед них займає тека «Моє село – моя святиня», основу якої складають матеріали з історії та сьогодення с. Комар. Ця папка розміщена на однойменній постійно діючій виставці, яка складається з таких розділів: «Мій край – моя історія жива», «Село Комар – моя краса і гордість», «Справа рук, душі творіння».

Особливою популярністю серед відвідувачів бібліотеки користуються тематичні папки «Грецька національна кухня», «Грецькі традиції, свята, обряди», «Греки Приазов'я», «Видатні греки, уродженці краю».

Комарська сільська бібліотека, орієнтуючись на різні читацькі категорії, проводить значну роботу з популяризації краєзнавчих матеріалів. Чимало цікавого дізналися діти молодшого шкільного віку під час години-цікавинки «Село моє – для мене ти єдине». На молодіжну аудиторію були розраховані уроки краєзнавства, історичної пам'яті, екскурси в історію села. Значну допомогу в проведенні краєзнавчих заходів надає вчитель історії Володимир Пантелейович Серафимов. Його цікаві розповіді про історію забудови та заселення села, видатних людей-земляків не залишають молодь байдужою.

Традиційними вже стали краєзнавчі вечори, на які запрошуються мешканці Комара. Наприклад, на вечорі «Село моє – моя краса і гордість» була відтворена історія села, було згадано тих, хто загинув у роки Великої Вітчизняної війни, хто визволяв Батьківщину від загарбників, вшановано тих, хто працею примножив славу краю.

До відомих мешканців села належить Ілля Іванович Пантазьєв. Він є не лише директором СТОВ «Велес», а й письменником. У Комарській сільській бібліотеці було проведено декілька заходів, присвячених шановному земляку: виставка-портрет «Поет, земляк, односельчанин», поетичний вечір за книгою поезії «Очарованная душа», що є своєрідним гімном рідному краю, перш за все – селу Комар, і одночасно піснею про жінку. Презентація роману І. Пантазьєва «Позднее покаяние» відбулася двічі – в Комарській сільській бібліотеці та у районному культурно-оздоровчому центрі. Захід зібрав громадськість селища і району, представників творчої інтелігенції Донецька і Маріуполя. Автор роману «Позднее покаяние» подарував Великоновосілківській ЦБС 40 пр. своєї книги, відповідно кожна бібліотека району отримала цю книгу.

Особливо цікавими для користувачів Комарської сільської бібліотеки є заходи, що знайомлять з культурою грецького народу. Показово, що такі заходи відвідують не тільки представники грецької національності, а й мешканці інших національностей. Завжди багатолюдно на святі села, що відбувається щороку. Наприклад, чимало молоді та літніх людей зібрало свято «Святая для меня земля! Мое село – Комар. Родина моя!», яке провадилось у рамках

районного огляду-конкурсу «Що не сільце – своє лице». Присутні ознайомились з історією переселення греків на Донецьку землю, з традиціями та обрядами греків. Багато нового дізналась молодь про видатних односельців, про тих, чийми іменами названі вулиці села. Святкову атмосферу створило оформлення залу – присутні ніби опинились у старовинній оселі грецької родини з традиційними вишитими рушниками та ковдрами, з килимами та з різними національними предметами побуту. Не обійшлося на святі й без традиційних грецьких танців – Хайтарми та Сиртакі, які із задоволенням виконували усі присутні.

Кожного року мешканці села відзначають день Незалежності Греції. Минулого року було влаштовано свято «Заветам предков мы верны», яке зібрало чимало селян. Вони взяли активну участь у різноманітних конкурсах та вікторинах, які підготувала бібліотека разом з клубом.

Плідний досвід роботи з популяризації історії, культури, традицій грецького етносу мають Краснополянська та Старомлинівська сільські бібліотеки. Бібліотекарки Тетяна Миколаївна Нечитайло та Валентина Савівна Хараберюш ведуть постійну кропітку роботу із збирання інформації, що відображає історію та сьогодення населених пунктів, відомих земляків, які прославили рідний край. Вирізки з газет, копії та фотокопії документів, записи розповідей старожилів складають основу тематичних папок «Історія заселення села греками», «Розповіді старожилів села», «Греки – наші односельці», «Видатні люди нашого села грецької національності», «Греки-односельці у Великій Вітчизняній війні», «Звичаї та обряди греків», «Україна – Греція: історичне минуле та сьогодення».

Відомості про друковані видання даної тематики відображені в ДБА, зокрема в інформаційно-предметній та краєзнавчих картотеках відкриті тематичні рубрики «Греція далека і близька», «Культура греків Великоновосілківщини», «Видатні греки-односельці».

Папки і картотеки користуються постійним попитом відвідувачів бібліотек, найчастіше до них звертаються учні та студенти для написання рефератів. Цей матеріал активно використовується бібліотекарями при підготовці до масових заходів.

Звертають на себе увагу користувачів постійно діючі книжкові виставки «Орієнтир на вічні цінності», «З Елладою в серці», оформлені у Краснополянській сільській бібліотеці, «Струны греческой души», «Звичаї та обряди мого села», які функціонують у

Старомлинівській сільській бібліотеці для дорослих. Окрасою Старомлинівської сільської бібліотеки для дорослих є експозиція «Галерея особистостей», на якій представлені матеріали про видатних людей села: Павла Федоровича Патрикаца – поета і письменника; Антоніну Вікторівну Гриценяк – місцеву поетесу; представника ліги грецьких асоціацій митців Донеччини Федора Костянтиновича Папазова – доктора медичних наук, професора; Валентина Антоновича Хараберюша – доктора медичних наук, доцента, які працювали у Донецькому медичному університеті. Чимало цікавої інформації можуть знайти юні читачі Старомлинівської сільської бібліотеки для дітей у куточку «Вічне суцвіття дружби», який привертає увагу яскравим оформленням, до якого долучилися і самі дітлахи.

У селах Красна Поляна та Старомлинівка діють територіальні спільноти греків: краснополянське товариство греків очолює Артур Володимирович Узбек, Старомлинівську грецьку спільноту «Еллада» – Єлизавета Василівна Якименко. Бібліотеки тісно співпрацюють з цими організаціями, які виступають ініціаторами проведення багатьох масових заходів.

Традиційним для грецьких сіл є свято Панаір. У с. Красна Поляна воно відзначається у травні на день святого Миколая, ім'я якого носить місцева церква, а у с. Старомлинівка це свято влаштовується у вересні-жовтні. Свято Панаір допомагає не втратити культурні традиції греків. Будь-який мешканець може продемонструвати вміння виконувати національні пісні та танці, взяти участь у національній боротьбі куреш, скуштувати страви грецької кухні. Не залишаються осторонь і бібліотеки, які організують книжково-ілюстративні виставки, добирають літературний матеріал для проведення заходу.

Сільські бібліотеки роблять значну справу, передаючи нащадкам традиції грецького народу, створюючи культурно-дозвіллевий простір, що об'єднує інтереси мешканців різних національностей.

СЕЛО МОЄ! ДЛЯ МЕНЕ ТИ ЄДИНЕ

З досвіду краєзнавчої роботи Урожайненської сільської бібліотеки-філії

Кожній інтелігентній людині притаманна любов до рідного краю, «малої Батьківщини», як ми часто величаємо цю непримітну цяточку на мапі, де з'явилися на світ. Чуття Вітчизни супроводжує нас усе життя та є одним з найсвітліших і найсвятіших.

Краєзнавчий аспект займає вагомe місце в роботі Урожайненської сільської бібліотеки-філії, яку вже багато років очолює Людмила Андріївна Запаря. Створюючи банк краєзнавчої інформації, завідувачка бібліотеки-філії основну увагу зосередила на зборі краєзнавчих матеріалів на основі спогадів старожилів, фіксації подій в житті села. Всі ці матеріали, а також вирізки із газет, журналів, фотоматеріали групуються в тематичних теках: «Історичний шлях рідного краю», «Село моє, мій коханий край», «Історія Великоновосілівського району», «До 75-річчя Донецької області», «Ну як же її не любити, цю землю, що рідна до болю» (про творчість місцевих поетів), «Козацтво на території Донецької області», «У рідному краї і серце співає», «Видатні наші земляки», «Наші земляки на дорогах війни», «Живі джерела» (творчість місцевих поетів-аматорів) та ін. Цей масив дозволяє задовольняти потреби користувачів і готувати змістовні цікаві масові заходи.

Краєзнавчі документи, експонуються на книжковій виставці «Мій рідний край – куточок України» з розділами «Сторінками історії», «Донеччина моя – люблю твої простори», «Донбас літературний», а також на книжкових полицях «Береже пам'ять село», «Там земля мила, де мати родила». Їх доповнює виставка декоративно-прикладного мистецтва «У звичаях, традиціях народу ти душу України пізнаєш», на якій представлені вироби односельчан: вишиті рушники, серветки, вироби з природних матеріалів.

У минулому році в Урожайненській бібліотеці створено куточок української культури «Моя земля, земля моїх батьків», який відтворює побут селян ХІХ-ХХ століть.

Прищепити юним користувачам бібліотеки любов до рідної землі, цікаво розповісти про природу, славне історичне минуле, героїчні події та видатних людей села допомагають краєзнавчі читання, уроки краєзнавства, усні журнали «Моє село, для мене ти єдине», «Козаки в степу», «Я – майбутнє твоє, Україно». Чимало

цікавого про історію донецького краю дізналися учасники краєзнавчої подорожі «По історичних місцях рідного краю».

Більшість краєзнавчих заходів, адресованих юнацтву, проводяться спільними зусиллями бібліотеки і школи. Один з них, а саме вікторина «Донбас крізь віки», запам'ятався учням тим, що вони, виконуючи завдання вчителя історії, за допомогою бібліотекаря готували питання, переглядаючи різноманітні джерела інформації. Наслідком стали питання: «З якого часу починається історія Донбасу», «Найдавніші племена степового краю», «Як називалась територія прадавнього Донбасу?», «Який російський поет присвятив Дикому полю вірші?», «Відомі люди, причетні до народження Донбасу» та ін.

Масові заходи краєзнавчого характеру розраховані не лише на юнацтво та молодь. Бібліотекар Урожайненської сільської бібліотеки активно залучає до них мешканців різного віку, адже у селі живуть люди, які закохані у свій край, добре знають його історію. Вони залюбки відвідують дні краєзнавця «І знов хвилює батьківська земля», дні села, краєзнавчі читання, години цікавих повідомлень «Вони прославили наше село». Найбільш ефективно проходять масові заходи, на яких зустрічаються представники різних поколінь. Під час таких зустрічей люди старшого віку діляться знаннями, спогадами з молоддю, яка не залишається байдужою до біографії свого села, району.

За всю історію краю було чимало визначних подій. Одна з них – Велика Вітчизняна війна, що залишила свій слід у долях багатьох мешканців села. Вже традиційним стало щорічне проведення низки масових заходів до Дня Перемоги, дня початку Великої Вітчизняної війни, до дня визволення Донбасу.

У червні 2010 року спільними зусиллями бібліотеки та сільського клубу було проведено літературно-музичний вечір-спогад «Вічно жива пам'ять», на який запросили жителів села. В основу сценарію заходу були покладені спогади колишніх фронтовиків та дітей війни. Розповіді літніх людей про воєнне лихоліття не залишили байдужими юнаків та дівчат, які поділились своїми враженнями про почуте, прочитали вірші та уривки з прозових творів, присвячених війні. Особливе враження на присутніх справив виступ священика церкви Святого Георгія Побідоносця отця Олександра, який висловив свої думки з приводу ключової проблеми сучасної цивілізації – навчитися жити у мирі та злагоді, без насильства людини над людиною.

Народознавче краєзнавство реалізується Урожайненською бібліотекою шляхом вивчення та популяризації місцевих традицій, звичаїв та обрядів, народних ремесел. Інтерес Людмили Андріївни до етнографії спонукає її до пошуку та збереження матеріальних і духовних артефактів, що відображають розвиток культури села. Ентузіазм бібліотекарки підтримують читачі-активісти, перш за все члени дитячого клубу «Хочу все знати» та юнацького клубу «Діалог», які діють при бібліотеці. Зібраний матеріал представлений у народознавчому куточку, де знаходяться предмети побуту, вироби народних умільців, вишиті рушники, скатертини, серветки тощо. Тут можна ознайомитися з місцевим фольклором, що збирався протягом багатьох років і оформлений у вигляді альбому «Пісні нашого краю».

Для українського народу жінка завжди була берегинею роду, творцем традицій та обрядів. Тому не випадково бібліотекарка звернулася до цієї теми, організувавши літературно-музичне свято «Берегиня роду нашого», присвячене Міжнародному жіночому дню. Програма заходу була досить насиченою: розповідь про роль жінки в українській історії, вшанування знаних жінок села, читання віршів поетів Донбасу, зокрема місцевих авторів, присвячених жінці-тружениці, жінці-матері, жінці-коханій. Музичний супровід здійснював фольклорний гурт «Веселка», якому підспівували усі учасниці свята.

Кожного року за підтримки місцевої влади влаштовується вшанування хліборобів села, яке організовує сільський клуб за участю бібліотеки. Минулого року свято мало назву «Якщо бажаєш стать заможним, у праці будь непереможним». Як і завжди, учасники художньої самодіяльності читали вірші, інсценували гуморески, жінки гурту «Веселка» звеличували у піснях чоловіка-хлібороба. Присутнім особливо сподобався вірш М. Познанської «Хлібороби» і оповідання В. Сухомлинського «Моя мама пахне хлібом» у виконанні учнів молодших класів.

Не забувають в Урожайному і такий звичай, як погостини або посиденьки, які відбувались на Україні по закінченню сільськогосподарських робіт. На них сходились сусіди і рідні, розповідали про свої прожиті роки, про розваги і життєві історії, співали пісні. «Добрий господар у дворі, гарна страва на столі» – таку назву мали погостини, які відбулися минулого року. На вечорі йшлося про українські страви, історію їх виникнення. Свято супроводжувалось піснями про українську кухню, а наприкінці присутні ще й мали змогу пригоститися.

У бібліотеці плідно працює клуб «Надвечір'я», що збирає жінок похилого віку. На засіданнях вони обговорюють прочитані книги, статті, зокрема краєзнавчого характеру. Для учасників клубу улюбленими формами проведення засідань є посиденьки, вечорниці, різдвяні свята. Особливо вдалими є фольклорні вечорниці, під час яких демонструються народні обряди, виконуються старовинні пісні. На такі заходи запрошуються гості, які із задоволенням не тільки спостерігають за відтворенням місцевих обрядів, а й беруть у них безпосередню участь.

Важливим напрямком бібліотечного краєзнавства є літературно-краєзнавча робота, що виступає засобом розкриття літературного багатства краю. За допомогою різноманітних форм масової роботи бібліотекар залучає читачів до вивчення творчості письменників різних поколінь: Б. Белаша, В. Томаша, Б. Ластовенка, А. Косматенка, Г. Жукова, І. Пантазьєва, Г. Ріпки та багатьох інших. У кожного з них свій шлях до творчості, але всім їм дала натхнення і творчу наснагу рідна земля. Велику аудиторію зібрала презентація збірки поезії місцевих авторів-великоновосілковців Г. Ріпки та Л. Анастасової-Дігтяренко «Слово про незабутнє», яка пройшла весною минулого року. Присутніх зацікавила розповідь про шлях поетів у літературу, особливості їх творчої манери. Прикрасою заходу стало читання віршів із збірки у виконанні любителів поезії.

До програми клубу «Хочу все знати» були включені бесіда за творчістю поета-аматора з Великої Новосілки Г. Жукова «И ложится строка к строке», конкурс читців поетичних творів Б. Ластовенка «Землі квітучої краса». На засіданні юнацького клубу «Діалог» відбулася бесіда-знайомство з поетичною творчістю жительки села М. І. Корощенко. Члени клубу прочитали деякі вірші, присвячені рідному краю. Такі заходи спонукають до читання творів інших поетів Донбасу, поглиблюють інтерес до літератури Донеччини.

У практиці роботи бібліотеки чимало змістовних, інформаційно насичених заходів, які сприяють вихованню почуття відповідальності за збереження природи. Ці питання піднімалися під час проведення екологічних годин «Свій край – як рай», «Дивосвіт», Дня довкілля «Люби природу рідного краю, щоб бути самим собою».

Досвід Урожайненської бібліотеки доводить, що у будь-який час краєзнавча робота має бути у центрі уваги закладів культури, адже завдяки їй мешканці міст та сіл краще пізнають свій край, його історію, звичаї та традиції.

ОЗИРНИСЬ НА СВІЙ ДІМ

З досвіду еколога-краєзнавчої роботи Розливенської сільської бібліотеки-філії

Формування громадських почуттів особистості починається з малого: дбайливого ставлення до села, міста, де ти живеш, до природи, яка тебе оточує. На жаль, сьогодні стосунки суспільства з природою порушені. Та попри це, вважає бібліотекарка Розливенської сільської бібліотеки-філії Катерина Миколаївна Вальчук, ми ще здатні побачити і відродити світле у своїх вчинках, у всьому живому, що нас оточує, в ім'я оновлення природи.

Розливенська сільська бібліотека є еколога-краєзнавчим центром, який працює згідно з програмою «До совісті і розуму людського», розробленої на 2011–2013 рр. Метою цієї програми є виховання у мешканців села почуття любові до малої Батьківщини, рідної природи, почуття відповідальності за її збереження. Підтримку у роботі бібліотеки в цьому напрямку надають місцева влада, державне підприємство дослідницького господарства «Забойщик» інституту олійних культур Національної академії аграрних наук України, громадськість села.

Вивчаючи читацький попит на літературу екологічної тематики, Катерина Миколаївна зробила висновок, що її користувачі цікавляться цією темою. І не лише питаннями зі шкільної програми, але й книгами про тваринний і рослинний світ, літературою про охорону природи і навколишнє середовище.

Популярних книг з проблем екології, особливо екології краю, в бібліотеці, на жаль, недостатньо. Тому бібліотекарка використовує книги з серії «Подорожі, пригоди, пошуки», «Рассказы о природе», «Жизнь замечательных людей», «Человек и окружающая среда».

Бібліотека за допомогою каталогів і картотек інформує читачів про наявність у фонді літератури екологічного напрямку.

На допомогу шкільній програмі в інформаційно-предметній картотечі відкриті розділи «Людина і навколишнє середовище», «Чорнобиль», «Природні багатства Донеччини», «Екологічно чисті овочі – джерело здоров'я» та ін.

Різним групам користувачів адресуються інформаційні, рекомендаційні списки літератури: «Природа – колыска людства, є дім і світ», «Бережіть ці землі, ці води», «Жити в гармонії з природою».

У бібліотеці оформлені книжкові виставки «Рідна Донеччина», «Земля квітучої краси», «Екологічний барометр», де розміщено літературу відповідної тематики, тематичну папку «Екологічне досье краю».

Бібліотекар залучає користувачів до читання екологічної літератури, використовуючи різноманітні масові заходи. Під час проведення годин цікавих повідомлень «Все про екологію», «Сторінками Червоної книги», уроків екології, бесід «Світ навколо нас», «Екологічні проблеми краю», Дня екології «Планета в небезпеці» у користувачів формується пізнавальний інтерес до цієї проблеми та літератури, що її розкриває, пропонує шляхи вирішення.

Юним відвідувачам бібліотеки більш до вподоби активні форми роботи, вони залюбки брали участь у екологічних іграх, конкурсах «Природа очима дітей», «Збережемо річку». Такі заходи спонукають дітлахів до мислення, прояву творчих здібностей. Наприклад, участь у конкурсі «Річка: день сьогоднішній, день майбутній» передбачала обмін думками щодо екологічних проблем, наведення прикладів з літературних джерел та власного досвіду, читання віршів та представлення малюнків на екологічні теми.

Катерина Миколаївна добре розуміє, що екологічний світогляд треба формувати з дитинства. Вона активно використовує таку форму роботи як екскурсії на природу, які є джерелом знань і засобом виховання у дітей чуттєво-емоційного ставлення до природи.

Під час екскурсії «Дивосвіт рідної природи» діти з великою цікавістю досліджували рослини та із захопленням спостерігали за птахами та тваринами. Після закінчення екскурсії учасники відобразили свої перші враження від почутого та побаченого на папері. Усі ці малюнки були представлені на галереї творчих робіт «Перші кроки», яку було розміщено у бібліотеці.

Вже кілька років при Розливленській сільській бібліотеці працює еколого-краєзнавчий клуб «Чарівний край», який очолює Катерина Миколаївна. Членами клубу є 22 школярі віком від 12 до 17 років, закохані у природу рідного краю, небайдужі до екологічних проблем.

Діяльність клубу має пізнавально-практичну спрямованість. Його програма передбачає проведення заходів, які є джерелом корисної інформації, поновлення знань. Серед них інформаційна година «Багатства, що дарує нам природа», урок екології «Екологічні дзвони сьогодення», диспут «Що ми залишимо нащадкам?». На заняттях клубу підлітки висловлюють думки з приводу ставлення людини до природи, обговорюють прочитану літературу. Тим, хто

цікавиться кімнатними рослинами, рослинами, що мають лікувальні властивості, бібліотекар допомагає відшукати потрібну інформацію та оформити інформаційні папки.

Члени клубу «Чарівний край» із задоволенням взяли участь у презентації фотовиставки «Наші улюбленці», на якій були представлені світлини із зображенням свійських тварин та їх хазяїв.

Щорічно проводиться акція «Птахи приносять щастя», під час якої діти роблять кормушки для птахів на зимовий період. Також щорічно члени клубу вирушають в туристичну мандрівку околицями села «Природа нам, як рідний дім», завдяки чому мають можливість ближче познайомитися з місцевими краєвидами. Важливим аспектом роботи клубу є практична діяльність. Працюючи під гаслом «За чистоту і порядок рідного села», члени клубу долучаються до покращення екологічного стану населеного пункту: беруть участь у суботниках з прибирання сміття, висаджують дерева та квіти. Зробили вони внесок і в облаштування парку, ініціатором створення якого було державне підприємство дослідницького господарства «Забойщик» інституту олійних культур Національної академії аграрних наук України.

Члени клубу крім екологічного напрямку займаються також краєзнавчо-пошуковою роботою. Вони вивчають історію села, збирають документи, предмети старовини, фотографії різних часів.

Еколого-краєзнавча робота Розливенської сільської бібліотеки-філії сприяє вихованню у мешканців села поваги та любові до рідного краю, його природи, свідомого ставлення до навколишнього середовища, вміння бачити навколо себе прекрасне.

ЦЕНТР НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ВІДРОДЖЕННЯ ДУХОВНОСТІ

З досвіду роботи Времівської сільської бібліотеки-філії

У кожній бібліотеці, як і у людини, є своя історія. Історія бібліотек завжди тісно пов'язана з населеним пунктом, долями його мешканців. Так, історія Времівської сільської бібліотеки тісно пов'язана з ім'ям видатного народного просвітителя Миколи Олександровича Корфа.

Споконвіку времівці турбувалися не лише про достаток, а й про духовне збагачення. Саме в цьому селі одними з перших у всьому Великоновосілківському районі (на той час Олександрівський повіт) були організовані школа і бібліотека. Перед початком першої Світової війни Времівка була досить великим населеним пунктом, центром волості 80-х років XIX сторіччя. У селі налічувалось понад 300 дворів з населенням більш двох тисяч. Було тут і Корфівське училище, і бібліотека для селян, і недільна школа для дорослих. Завдяки невтомній діяльності Миколи Олександровича Корфа це маленьке село стало у кінці минулого століття відоме усім, хто присвятив себе благородній справі просвіти селян. Головною метою свого життя Микола Олександрович завжди вважав створення та налагодження шкільної справи у повіті. Саме йому належить заслуга започаткування в Росії дитячої та короткочасної початкової школи. Облаштувавши школу у сусідньому селі Нескучному, Корф запрошував усіх зацікавлених для знайомства з нею. Сюди постійно приїздили вчителі з багатьох губерній Росії, тут проводилися збори, обговорювались питання діяльності народних шкіл.

Багато уваги Микола Олександрович приділяв і бібліотекам для селян. Спираючись на свій досвід, писав, що «библиотека и школа неразрывно связаны». Він вважав, що бібліотеки повинні пропагувати книги серед селян, казав про те, що цим повинні займатися не тільки педагоги, але й учні. Перші бібліотеки були відкриті М. О. Корфом у селах Времівка та Майорське у 1868 році. У «Звіті М. О. Корфа за 1882–1883 учбовий рік» він пише про дві бібліотеки для читання саме цих сіл, повідомляє, що Времівська бібліотека складається з 383 томів, але з 258 назв, а Майорська з 300 томів при 192 назвах.

З часу заснування Времівської бібліотеки минуло вже 143 роки. Бібліотека змінила чимало приміщень, багато змінилось і бібліотекарів. З 1983 р. бібліотеку очолює Тетяна Олександрівна Кравченко. Сьогодні Времівська сільська бібліотека є не лише

найстарішою книгозбірнею у Великоновосілківському районі, а й одним з найкращих культурно-просвітніх закладів.

Одним з основних напрямків роботи сучасної Времівської бібліотеки є тісний зв'язок минулого і сучасного, збереження і розвиток тих традицій, що віками склалися у селі. Гордістю бібліотеки є краєзнавчий куточок, де зібрана література про Донецький край та село. Звертаються читачі і до книжкової виставки «Усьому початок тут, у ріднім краї». Розроблені тематичні папки про видатних земляків: «М. О. Корф – педагог і просвітитель», «В. І. Немирович-Данченко – наш земляк», «А. Д. Косматенко – славетний байкар України, наш земляк», «Моє рідне село».

Сьогодні перед бібліотекарем постає безліч питань: як зберегти і передати нащадкам усі ті кращі надбання національної культури, що були виплекані протягом століть українським народом. Що треба зробити, аби й завтра лунала народна пісня, не всихало життєдайне джерело народної мудрості і творчості? Ці думки і наштотували Тетяну Олександрівну на створення на базі бібліотеки невеличкого народного архіву, української світлиці, яка відображає побут української родини минулих століть. Тут ретельно зберігаються справжні історичні реліквії мешканців Времівки: традиційна дерев'яна українська скриня, ковдри, весільні рушники, сорочки, ікона з лампадкою, підвісна дитяча люлька та багато іншого. Колишній директор Нескучненського будинку культури Тетяна Лук'янівна Сусіденко віддала своє весільне вбрання. Затамувавши подих, дивляться відвідувачі світлиці на посуд з відтиском царської корони, великі та малі глечики, самовар та заварник 1643 року, кантер, якому більше 400 років.

Одна з відвідувачів «Світлиці», студентка Олена Дудник у «Книзі відгуків» написала: «...Це незвичне місце нагадує мені про наше коріння, про ті часи, коли все робилося своїми руками. Коли я вперше ввійшла до «Світлиці», то ніби опинилась в українській хаті... Я враз згадала, як моя бабуся вчила мене вишивати та в'язати...».

Бібліотеці сьогодні належить важлива роль у формуванні національної свідомості підрастаючого покоління, його дбайливого ставлення до природи, пам'яток, здобутків, у вихованні поваги до історії, традицій свого краю. Експозиція «Світлиці» ефективно використовується бібліотекарем у масовій роботі. Завдяки співпраці бібліотеки з учителями Нескучненської школи та Великоновосілківської ЗОШ № 2 тут проводяться уроки народознавства, екскурсії та тематичні зустрічі.

Від сивої давнини і до наших днів в radoшах і в горі рушник – невід’ємна частина нашого побуту. Славні традиції української вишивки Донецького краю продовжують і в наші дні времівські сільські майстрині Р. М. Добрянська, Д. А. Боченко, Л. Л. Терентьєва, О. М. Зрожевська. Їхні вишиванки не раз прикрашали стіни бібліотеки, районні виставки декоративно-прикладного мистецтва. У грудні 2010 р. Т. О. Кравченко стала ініціатором створення любительського об’єднання для жінок при бібліотеці «Натхнення», яке зби́рало народних майстринь-вишивальниць зі всього Великоновосі́лківського району. Під час засідань, які проходять у приміщенні Великоновосі́лківського терцентру, обговорюються різні методи вишивки, проходять презентації робіт майстринь, відбуваються зустрічі з психологами, медичними працівниками, з місцевими майстрами прикладної творчості та поетичного слова.

У роботі любительського об’єднання допомагають інформаційні матеріали цієї тематики, підібрані бібліотекарем. Популярністю користуються видання подружжя Яхно – Ізольди Пилипівни та Анатолія Павловича – «Времівка на Донеччині», «Времівський поклик». У них викладена історія заселення краю, історія рідного с. Времівка, результати етнографічних експедицій Ізольди Пилипівни, яка обійшла майже кожен сільський дім, у пошуках старовинних узорів та вишивок.

Реалізація духовного потенціалу особистості невідривно пов’язана з реалізацією її творчих здібностей. Саме тому Тетяна Олександрівна створила аматорське об’єднання «Золушка», яке вона й очолює. Головною метою об’єднання є розвиток естетичних смаків, художньо-творчих здібностей. На заняттях клубу, діти віком 10–15 років, займаються вишивкою, плетенням із бісеру, виготовленням виробів із природного та прикладного матеріалу. Значну допомогу у навчанні дітей надає місцева вишивальниця Р. М. Добрянська. Незамінним помічником для дітей є журнал «Рукоделие+». Дитячі вироби експонуються на постійно діючій виставці «Добрих рук майстерність».

Любов до читання об’єднала багатьох маленьких читачів у клуб «Юні друзі книги» («ЮДК»). Місцева поетеса Л. Є. Анастасова-Дігтяренко – частий і бажаний гість на засіданнях клубу, вона підтримує маленьких поетів та надає їм різноманітну допомогу. Без маленьких членів клубу «ЮДК» не проходить жодне свято у Времівському будинку культури та бібліотеці. Вони активно допомагають у проведенні всіх масових заходів, проводять тематичні вечори за творчістю українських письменників, у т. ч. письменників-земляків.

Не залишаються поза увагою й християнські календарні свята. Дітлахи із задоволенням брали участь у народознавчій годині «Колядки, щедрівки», усному журналі «Прийшов Спас – готуй рукавички про запас», тематичних вечорах «Великоднє свято», «Свято свят – Пасха», «Масляна – зустріч весни у народі».

Цікавим та незвичним було літературне свято «Ой радуйся, земле...». Учасники літературного гуртка інсценували уривки з повісті М. Гоголя «Ночь перед Рождеством», співали колядки, щедрівки, носили вертепну зірку, вітали всіх присутніх зі святом Різдва.

Клуб «ЮДК» – частий і бажаний гість у Нескучненському та Великоновосілківських дитячих садках. Яскравим прикладом спільної роботи є театралізоване свято «Подорож до країни Читалії», присвячене Всеукраїнському дню бібліотек. «Юні друзі книги» разом з учнями 4 класу Нескучненської школи підготували цікаве свято, на яке запросили своїх батьків, дідусів та бабусь, читачів бібліотеки. Діти, вдягнені у костюми своїх улюблених книжкових героїв (Мауглі, Червона шапочка, Снігова королева, Незнайка, Дюймовочка, Попелюшка та інші) з захопленням розповідали про них, презентували присутнім свої улюблені книжки. Впродовж свята присутні отримали цікаву інформацію про бібліотеку, бібліотечну діяльність, про важливість читання. Закінчився захід танцями, спортивними естафетами та цікавими змаганнями.

Проведення сімейних свят – один із головних шляхів до зближення читачів та бібліотеки. Спільно з сільським будинком культури була проведена конкурсно-розважальна програма «Сім'я моя – мій рідний дім, де всі ми весело живемо». Учасниками змагань стали активні читаючі родини села – Линників, Коржанів, Філіпенків, Круподьорових та Пискунів. Родинам-учасникам треба було взяти участь у конкурсних змаганнях, наприклад, складенні родоводу, виготовленні оберегу, емблеми своєї родини. Батьки і діти, поодиноці та разом, співали відомі та забуті українські пісні, декламували віршовані привітання, побажання, виконували драматичні сценки з улюблених книжок.

Пошукова робота є важливим напрямком краєзнавчої роботи. Бібліотекарка Т. О. Кравченко та її активні помічники займаються пошуком невідомих та маловідомих фактів, документів, збиранням матеріалів про традиції та обряди села, про ветеранів колгоспного руху, Великої Вітчизняної війни, видатних людей села.

Така багаторічна послідовна праця дає свої результати, і сьогодні Времівська бібліотека є центром духовного спілкування місцевої громади.

Виробничо-практичне видання

Бібліотеки Великоновосілківського району

*Збірка інформаційних матеріалів до
XIV обласного зльоту бібліотекарів села*

Укладачі:

І. А. Пилипенко,
О. В. Філіпенко

Редактор:

Т. С. Литвин

Науковий редактор:

Н. В. Петренко

Відповідальний за випуск:

Л. О. Новакова,
засл. працівник культури України

Комп'ютерний набір:

В. І. Копійка

Макет:

І. А. Венгренюк

Підп. до друку 31.08.2011. Формат 60x84 1/16. Папір офісний.
Друк різнографний. Гарнітура Times. Ум. друк. арк. 1,6.
Обл.-вид. арк. 1,4. Зам. № 508312011. Наклад 120 пр.

Видавниче підприємство "Східний видавничий дім"
(Державне свідоцтво № ДК 697 від 30.11.2001)
83086, м. Донецьк, вул. Артема, 45
тел./факс (062) 338-06-97, 337-04-80